

ШЫН

СЭКП-нин Тыва обкомунун болгаш Кызыл хооркомунун,
Тыва АССР-нин Дээди Советинин органы

1925 чылда
үлгүлөттүгү
1962 ч.
ОКТАБРЬ
16
ВТОРНИК
№ 245 (5342).
Өртөз 2 көп.

Чер кырынга бүгү улустарга Тайбыңны, Күш-ажылды, Хосталганы, Дең эргени, Акы-дуңмалышкы чорукту болгаш Аас-кежиин доктаадып тургузуп турар коммунизм делгезезин!

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ
ТӨП КОМИТЕДИНИҢ КЫЙГЫРЫГЛАРЫНДАН.

Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 45 чыл оюнга СЭКП ТК-НЫҢ КЫЙГЫРЫГЛАРЫ

1. Октябрьның социалистиг Улуг революциязының 45 чыл ою делгезезин!
2. Икки төрөлгөтүннү төгүзүндө чаа үениң—капитализмниң буступ дүжүшкүнүнүн болгаш коммунизмниң тургузууларының үезин ажиткан Улуг Октябрга алдар!
3. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Бүгү күштерин СЭКП-нин XXII съездинин төгүлүг шийтпирлерин, коммунистиг нийтиледди тургузууларын улуг программаны ботандыраңар!

Коммунизмниң тийлелгезинче, бурунгаар!
4. Октябрьның социалистиг Улуг революциязының тийлелгелиг тугу, бүгү делегейниң ажилчы чоннарының күчүлүг идеялыг чепсээ—марксизм-ленинизм делгезезин!

5. Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!
6. Ажилчыны аңгыны болгаш ажилчы чоннарының дайынчы авангарды—акы-дуңма коммунистиг болгаш ажилчы партияларга чалбыштыг байыр!

7. Бүгү делегейниң коммунисттеринин улуг армиязының бузулбас марксизм-ленинизм чакгыс эви болгаш сырый каттыжышкыны делгезезин!

8. Пролетарий интернационализминин тугун бедик тудалы!
9. Тайбың, национал хамаарышпас чорук, демократия болгаш социализм дээш демиселге бүгү чурттарның ажилчы аңгыны болгаш ажилчы чоннарының хөдөлүшкүннеринин чакгыс эви быжыгып турар!

10. Реакцияның, капиталдык кара бажыңында хилинчектенип чыдарларга хосталга!
11. Делегейниң улустары! Колоннализм кул чоруктуң бужар системанын бүрүн болгаш туюлугка чедир узуттаары дээш демиселер!

12. Бүгү чурттарның улустары! Серемчилелдиг болунар, дайынчы империализмтиг кысыкчыларын сойгалаңар! Быжык болгаш бузулбас тайбыңны хандыраар дээш идепкейлиг демиселер!

13. Бүгү чурттарның улустары! Чепселенишкенин бүгү-ниги болгаш бүрүн дүжүр дээш шийтпирлиг демиселер!
14. Бүгү чурттарның улустары! Герман тайбың керээзин чарарын болгаш Барыин Берлиини демилгиттирээсте хостут хоорай болууларын негээр!

15. Делегейниң ажилчы аңгызының төлү, социализминин болгаш коммунизмниң ору-биле чоруп орав хостуг, бот-эргелиг улустарның күчүлүг дем каттыштырлыгы—делегейниң социалистиг системасы делгезезин!

16. Социализмин тургузуп турар Кыдат Улус Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Кыдаттың улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

17. Социализмин тургузуп турар Албанияны Улус Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш албани улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

18. Социализмин тургузуп турар Болгарияны Улус Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш болгар улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

19. Социализмин тургузуп турар Венг Улус Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш венг улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

20. Социализмин тургузуп турар, бодунун чуртун демократтыг эгелерге тайбың каттыштыраар дээш демиселер турар Вьетнам Демократтыг Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш Вьетнам улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

21. Социализмин тургузуп турар Герман Демократтыг Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш герман улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

Герман Демократтыг Республика делгезезин!

22. Социализмин тургузуп турар, бодунун чуртун демократтыг эгелерге тайбың каттыштыраар дээш демиселер турар Көрей Улус-Демократтыг Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш көрей улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

23. Социализмин тургузуп турар Моол Арат Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш моол улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

24. Социализмин тургузуп турар Польша Улус Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш польша улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

25. Социализмин тургузуп турар Румын Улус Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш румын улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

26. Социализмин тургузуп турар Чехословак Социалистиг Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш чехословак улустарының арасында меңге, бузулбас найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

27. Социализмин тургузуушкунунун орунуче кирген, америк империализминин агрессии халдашыкындан бодунун төрөз чуртунун хосталгазын болгаш хамаарышпас чорунун эрес-маадырлыг камгалап турар Кубаның маадырлыг улунунга акы-дуңма байыр!

Совет болгаш куба улустарының арасында найырал болгаш кады амылдажылга хөгжүп болгаш быжыгып турар!

28. Югославияны Федеративтиг Улус Республиканы ажилчы чоннарынга акы-дуңма байыр! Совет болгаш югослав улустарының арасында найырал болгаш кады амылдажылга тайбың болгаш социализм дээш демиселди эрге-ажыктарына хөгжүп база быжыгып турар!

29. Улуг индий улуска изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Индияның улустарының арасында найырал болгаш кады амылдажылга хөгжүп база быжыгып турар!

30. Улуг индонезий улуска изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Индонезияның улустарының арасында найырал болгаш кады амылдажылга хөгжүп база быжыгып турар!

31. Нейтралдыг хамаарышпас болгаш демократтыг Лаосту тургузуушкунун кирген лаос улуска изиг байыр!

32. Тайбың болгаш боттарының чурттарының национал хамаарышпас чорун быжыгылаар дээш демиселди турар Бирманын, Цейлонун, Камбоджаның улустарына изиг байыр!

33. Афган улуска изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Афганистаның арасында найырал болгаш кады амылдажылга харылзалар быжыгып болгаш хөгжүп турар!

34. Бодунун төрөз чуртунун хосталгазын болгаш хамаарышпас чорун дээш эрес-маадырлыг демиселди турар Йемен Арат Республиканын улунунга изиг байыр!

35. Нолонизминин бүрүн узуттаар болгаш боттарының хамаарышпас чорун быжыгылаар дээш демиселди турар араб чурттарын улустарына изиг байыр!

36. Американың эрес-маадырлыг улунунга изиг байыр! Совет Эвилелиниң болгаш Улус Демократтыг Алжир Республи-

каның улустарының арасында найырал хөгжүп база быжыгып турар!

37. Боттарының хамаарышпас чорун быжыгылаар дээш эрес-маадырлыг демиселди турар хостуг африка күрүнелеринин улустарына изиг байыр!

38. Конго күрүнениң хамаарышпас чорун болгаш чакгыс эви дээш демиселди турар конго улуска изиг байыр!

39. Империализмге уур, боттарының чурттарының хамаарышпас чорун быжыгылаар дээш демиселди турар Латин Американың улустарына изиг байыр!

40. Англияны, Американың Каттышкан Штаттарының, Францияны болгаш Совет Эвилелиниң улустарының найырал болгаш кады амылдажылгазы бүгү делегейге быжык тайбыңны эрге-ажыктарына делгезезин!

41. Германияны Федеративтиг Республиканың милитаризмге болгаш фашизмге каттап төртүтүнеринге уур демиселди турар ажилчы чоннарынга болгаш бүгү депшигелиг күштеринге изиг байыр!

42. Совет Эвилелиниң болгаш Италияның улустарының арасында найырал харылзалар хөгжүп болгаш быжыгып турар!

43. Совет Эвилелиниң болгаш Финлянд Республиканың улустарының арасында найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

44. Совет улустун болгаш Швецияны, Норвегияны, Данияны, Исландияны улустарының арасында найырал харылзалар хөгжүп болгаш быжыгып турар!

45. Совет Эвилелиниң болгаш Австрияны улустарының арасында найырал болгаш кады амылдажылга делгезезин!

46. Бодунун девисээринде америк шериг базаларга уур, ноказы күрүнелер-биле тайбың болгаш найырал дээш демиселди турар япон улуска изиг байыр!

47. Совет Эвилелиниң ленинчи тайбыңга ынакшылыг даштыкы политиказы делгезезин!

48. Тийлелгелерин алдары-биле бургеттинген алдарлыг Совет Чепселитиг Күштер делгезезин!

49. Совет чыдарчылар! Дайынчы болгаш политиктиг белеткелге чаа-чаа чедикшиинерин чедип алыңар, кандыг-даа агресорну чылча шаварыңа кездэе белең болуңар!

50. Бистиң чуртувустун ажилчы аңгызының болгаш колхозчу тараачыларын бузулбас эвилели делгезезин!

51. ССРЭ-нин улустарының бузулбас чакгыс эви болгаш акы-дуңма найыралы делгезезин база быжыгыңар!

52. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Бүгү күштерин коммунизмни материал-техниктиг базазын тургузарыңар!

53. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Бүгү улустун социалистиг чарыкын улам калбартыңар! Чеди чылдың дарту чылыңын планын хуусаа бетинде күөсүдиңар!

54. Коммунистиг күш-ажылдың коллективтеринге болгаш шалыпчыларыңа, бугурулгениң мурнакчыларыңа болгаш чарыкчыларыңа алдар!

55. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Бистиң чуртувустун күчү-шудалынын, улустун чаагай байдалын улам ыңай өстүреринин үндениниң—социалистиг өнүккү бүгү хемчег-биле быжыгыңар!

56. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Ажыл кылбас ижи чен чивес деп коммунизм тургузуучуларын принциптин чайгылыш чокка ботандыраар дээш демиселер!

57. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Күш-ажылдың бугуруучулукун кызылхайл бедидиңар! Күш-ажылдың болгаш материалдыг курвалыларын эң дээш чарыгдаларын үндүрүп тургаш, продукцияны эң улуг немелде өзүлдесин болгаш шынарын бедидер дээш демиселер!

58. Улетпүрүнү, туугунун болгаш транспорттун ажилдакчылары! Комплексилг механизацияны болгаш автоматизацияны ботандыраңар, эртемниң, техниканың чедикшиинерин болгаш мурнакчы дуржулганы бугурулгеге дидими-биле шийгээдиң алдыңар!

59. Совет Эвилелиниң ажилчы чоннары! Күрүнө харектерин минималгалыг чарыгдарын чедип алыңар! Ажыл-агыңы эвес, артык чарыгдалар үндүрер, төтөгчээр чоруктар-биле демиселер!

60. Улетпүрүнү, көдээ ажил-агының, туугунун болгаш транспорттун ажилдакчылары! Напитал салышкыннарын эң-не бодамчалыг болгаш ажитыг кылдыр амылгаары дээш демиселер! Кур харектериниң чугула, ажылалга кирер туугуларга мааниңер!

61. Совет металлургия болгаш дагылар! Рууда тымыжын, шой, кан, прокат, хоолойлар, өңүг болгаш ховар металлдар бугурурн көвүдедиңер!

62. Совет энергетиктер! Электрстанцияларын болгаш электр четиликтерин туугуларга болгаш элпекчилер! Электрэнергия бугурурениң темпелери мурал турар болурун хандыраңар, энергия системаларын туударың болгаш амылгаарыны үнезин чигедиңер!

63. Машина туугунун болгаш прибор туугунун ажилдакчылары! Улус ажил-агынын техника-биле чарты дерини дээш быжыг туруштуг демиселер! Чаа машиналарны болгаш приборларны бугурурн дүрген шийгээдиң алдыңар!

64. Нефть болгаш газ улетпүрүнүң ажилдакчылары! Чуртка хей нефтини болгаш газы берээлиңер!

65. Совет геологтар! Бистиң Төрөз чуртувустун эгээр-тимес байлктарын дүрген ажыдаңар!

66. Хемүр даш улетпүрүнүң ажилдакчылары! Даг техниказын эң-не долузу-биле ажыгылаар дээш демиселер! Хемүрүнүн бот-үнезин чигедиңер, шынарын экижиңер!

67. Химия улетпүрүнүң ажилдакчылары! Чаа күчүлери дүрген ажылалга кирип, шийгээдиң алдыңар! Эки шынарылыг барааныны бугуруп үндүрерин көвүдедиңер, минералдыг химиячылдыгларын хейнү бугуруңар!

68. Совет туугулар! Туугу ажилдарының темпелерин болгаш шынарын бедидиңер! Эки шынарылыг, каас-чараш болгаш минималгалыг бажыңарны болгаш деринишкенин тургузуңар!

69. Туугу материалдарының улетпүрүнүң ажилдакчылары! Туугу индустриязын хөгжүдүңар! Цемент, чаа туугу материалдары болгаш элпек салыр конструкциялар бугурурн көвүдедиңер!

70. Ылаң, ылаң болбазырадыр болгаш саазын кылар улетпүрүнүң ажилдакчылары! Чуртка бедик шынарылыг хей ылаңы, бажың эт-сезин, целлюлозту болгаш саазыны берээлиңер!

71. Чик болгаш аш-чем улетпүрүнүң ажилдакчылары! Барааннары болгаш аш-чем продуктуларын бугурурн көвүдедиңер, ассортиментин калбартып, шынарын экижиңер!

72. Балың улетпүрүнүң ажилдакчылары! Балың туударын көвүдедиңер, балың продуктуларының шынарын экижиңер, бот-үнезин чигедиңер!

73. Совет транспорттун ажилдакчылары! Транспортту болбазыраңайгыдып, ону амгы үениң техниктиг херемселдер-биле деринер! Чүзүтер чедиринин хуусааларын кызыраңар, пассажирлерни эки хандыраңар!

74. Харылзаларың ажилдакчылары! Харылзалың херемселдерин хөгжүдүп, болбазыраңайгыдыңар! Ченну хандыраңар экижиңер!

75. Колхозчулар болгаш совхозтарны ажилдакчылары! Тараачының ат-алдарын үнелеп кадагалаңар! Боттарыңарнын

карак-кызыл күш-ажылыңар-биле нийтинин ажил-агынын быжыгылаңар, көдээ ажил-агың продуктуларын бугурурн көвүдедиңер!

76. Чер болгаш мал ажилының продуктуларын күрүнөге садарың планнарын күөсеткен болгаш ажыр күөсеткен көдээ ажил-агының ажил-ишчилеринге алдар болгаш мантал!

77. Көдээ ажил-агының ажилдакчылары! Эргелдин чаа системаның артык күштүг чорун бүрүнү-биле ажыгылаңар! Көдээ ажил-агының бүгү-ле адырларын улам ыңай көдүрери дээш быжыг туруштуг демиселер!

78. Колхозчулар болгаш совхозтар ажилдакчылары! Нийтинин мал ажилын бүгү хемчег-биле хөгжүдүңар! Эът, сүт, сармаг, чуургалар болгаш өскө-даа продукция бугурурн көвүдедиңер!

79. Колхозчулар, совхозтар ажилдакчылары, көдээ механизаторлар! Механизацияны, эртемниң чедикшиинерин болгаш мурнакчы дуржулганы дидими-биле шийгээдиң алдыңар! Механизмдерни башкарыңа быжыг туруштуг өөрениңер, техниканы камныг эдилеп, эки ажыгылаңар!

80. Эр, херээжен колхозчулар! Колхозчу демократияны хөгжүдүңар! Колхоз—тараачынарга коммунизмниң шолазы!

81. Кур черлерниң ажил-ишчилери! Чер ажилының културазын бедидиңер дээш демиселер! Нийтинин мал ажилын бүгү хемчег-биле хөгжүдүңар!

82. Садыгын, хей-ниги чеменилгезинин болгаш коммунал-чуртталга ажил-агының ажилдакчылары! Ченну хандыраңарын бедик културазы дээш демиселер!

83. Совет албан черлеринин ажилдакчылары! Массаларга организация болгаш кижизилгелер ажилды күштелдиңер! Бюрократизмни чок кылыңар, ажилчы чоннарың негеделеринге болгаш хергелдеринге дыңангың болуңар!

84. Эртемниң болгаш дээди өөредилге черлеринин ажилдакчылары! Эртемниң улам ыңай чечетелишкенин дээш, техниктиг депшилде дээш демиселер! Коммунизм үезинге төлөтүп тускай эртемниңерни белеткээр!

Мурнакчы совет эртемге алдар!

85. Найгамчыктыг космос корабльдеринин тургузуучулары—совет эртемденерге, конструкторларга, инженерлерге, техниктерге болгаш ажилчыларга алдар!

Шылгаргай совет космонавтарга алдар!

86. Чечен чогаалдың болгаш уран чүүлүн ажилдакчылары! Бедик идеялыг чогаалдар болгаш уран-чечен мергежилге дээш, улустун амыдыралы-биле чечен чогаалдың болгаш уран чүүлүн ханы харылаазы дээш демиселер!

87. Параллель, радионун болгаш теледиденин, ном үндүрер черлерин болгаш култура-чырыдышкыны албан черлеринин ажилдакчылары! Коммунизмниң тийлелгези дээш партияның делселинге оң дайынчы дузалачылары болуңар!

СОВЕТ ЭВИЛЕЛИНИҢ КОММУНИСТИГ ПАРТИЯЗЫНЫҢ ТӨП КОМИТЕДИ.

СЭКП-нин Тыва обкомунга Тыва АССР-нин Министрлер Чөвүлелинге

Тыва АССР-ниң эр, херээжен колхозчуларыңа, совхозтарның эр, херээжен ажилчыларыңа, көдээ ажил-агының тускай эртемниглеринге, бүгү ажилчы чоннарга

Тыва АССР-ниң көдээ ажил-агының ажил-ишчилери Улуг Октябрының 45 чыл оюн төлөтүгүт уткуур дээш чарышпышаан, күрүнөге тараа садар талазы-биле алган социалистиг хүлээгелерин чедикшииниң күөскеткенин, планда көрдүнгелеринге болаарга 1,6 миллион пуд хей тарааны күрүнө шыгжамырыңа киргизген СЭКП Төп Комитеди болгаш ССРЭ-ниң Министрлер Чөвүлели улуг сепкил ханышкыны-биле демделеп тур.

Тараа бугурурн болгаш күрүнөге садарын көвүдедиңерге чедип алган чедикшиинер болза, көдээ ажил-агың бугурулгезинин бүгү адырларын улам ыңай көдүрер талазы-биле партияның XXII съездинин болгаш СЭКП ТК-ның март пленумунун шийтпирлерин ботандыраары дээш республиканың көдээ ажил-агының ажил-ишчилеринин, партия,

СЭКП ТӨП КОМИТЕДИ.

88. Улус өөредилгезинин ажилдакчылары! Уругларны өөредиринин шынарын бедидиңер, күш-ажылга ынак болурунун, коллективизминин, коммунизмниң херээжен бердирининиң өзүлүгү оларны кижизидиңер!

89. Медицина ажилдакчылары! Змелге болгаш санитар-албан черлеринин ажилын экижиңер! Медицина эртемниң чаа чедикшиинерин практикага шийгээдиң алдыңар!

90. Бистиң ниги улусчу социалистиг күрүнөс делгезезин!

91. Совет социалистиг демократия хөгжүп, быжыгып турар!

92. Совет профэилдер! Коммунизмни тургузары дээш демиселге ажилчы аңгыны болгаш интеллигенцияның идепкейлиг чорун хөгжүдүңер! Коммунистиг меделерди бедидиңерин, ажилчы чоннарың чаагай амыдыралын болгаш културалыг деңгелни улам ыңай көдүрериниң дугайында мога-шылаң чон сагыш салыңар!

Коммунизмниң шолазы—совет профэилдерин делгезезин!

93. Коммунистиг нийтиледди идепкейлиг тургузуучулары— совет херээженер делгезезин!

94. Коммунистиг партияның шыңчы дузалачызы болгаш кур күжү—ленинчи комсомол делгезезин!

95. Анык оолдар болгаш кыстар! Коммунистиг өзү-биле амыдаарыңа болгаш чурттаарыңа быжыг-туруштуг өөрениңер!

Алдарлыг совет аныяңар делгезезин!

96. Пионерлер болгаш шолалачылар! Билиглерин шуудуру шийгээдиң алдыңар, күш-ажылга ынакшып, ону хүндүлээр! Ленинниң херээжен, коммунизм дээш идепкейлиг демиселчилер болурунга белеткениңер!

97. Коммунист болгаш комсомолчулар! ССРЭ-ге коммунизмни тургузары дээш бүгү улустун демиселиниң мурнуку одуруунга турар!

98. Коммунизмниң шылгаргай тургузуучузу, чер кырынга тайбың болгаш бүгү кижилериниң аас-кежин дээш эрес-дидим демиселчи—улуг совет улуска алдар!

99. Партия биле улустун бузулбас улуг сырый каттыжышкыны делгезезин!

100. Совет Социалистиг Республикаларның Эвилели делгезезин!

101. Бистиң төрөз Совет чазавыс делгезезин!

102. Ленинниң тургусканы Совет Эвилелиниң алдарлыг Коммунистиг партиязы делгезезин!

ТӨРЭЭН ЧҮРТКА ТӨЛӨПТИГ БЕЛЕК

Улам ыңайгы чедишкннерже!

Совет Эвдлелинге коммунисттик тургузарыны «урут улут программасын хулаа алган бистин коммунисттик партияныстын төөгүлүт XXII съездинин аяктыгынан хууналар бээр дартта бир чыл болур.

Съездинин соонда эртенгиске денин оова чүгүл болза СССР-ге коммунизмди материал-техниктик базасын тузуп тургузарыны бүтү совет кижилерини сорук кииришкн-биле эгелеп киргеш, кажан-аа кеступ көрбөөн күш-ажалчы бол-гаш политиктиг улут көдүрүшкүн-биле эрес-мадырлыг ажалдап кел-гени болур. Ол улут херекке кии-риштер совет кижилер чүс-чүс ми-лион тонна чаа металл, тарамы-бүдүргөн болгаш материалдыг үнөткө өскө-аа хей-хей байлктар-ны тургускан. Эртенге, техникага болгаш культуруга чаа салымшкы-наа кылдыган.

Бистин улут Төрөөн чүртүвүстү бүтү уаустары-биле кады Тыва Авто-номнуг Совет Социалисттик Респу-бликаны ажалчы чоннары съездинин болгаш партияны Топ Комитетинин март Пленумунун шийтирлерин күсүдир даш бүтү улустун деми-сегинге боттарынын күш-ажалчы төдөткүч улут-хууун киирген болгаш күрүнө мурунга бот-тарынын алган хулааларын күсүдиринге кажангымын-аа артык чүткүдүт болгаш ур-туу-недиг ажалдаанар.

Ол бүтүгүсү тодугай херечин болза бистин республиканын көдө ажал-ыңайгыны ажал-ишчилеринге Усугу Енисейин 8 миллион ажык пуд тарааны күрүнөгө сат-кан, пайдан ажыр бир миллион 600 мун пуд тарааны күрүнө шыг-жамырыга кииргенин холбаштыр СЭКП Топ Комитетинин болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүдөлинин чоруткан байыры болуп турар. Ком-мунисттик партия болгаш Совет ча-зак бистин күш-ажалчы ажал-хе-ректериныска улут үнөдөшкннин бергеи.

«Тараа бүдүрерин болгаш күрүнө-ге садарын көвөдөдиринге чедип ал-ган чедишкннер болза, көдөз ажал-агыл бүдүрүлгөзүнүн бүтү адырларын улам ыңай көдүрүт та-лазы-биле партияны XXII съезди-нин болгаш СЭКП ТН-нын март Пленумунун шийтирлерин боттан-дырары даш республиканын көдөз ажал-агылчыны ажал-ишчилеринин, партия, совет, профсоюз, комсомол организацияларынын, дөвиссээр аз-

ымын бүдүрүлгө эргелелдеринин шуудуру демиселинин түнмөи бо-лур» деп партия болгаш чааак де-мөдөгөн.

Бистин республиканын көдөз ажал-ыңайгыны ажал-ишчилери бо чылдын баштайгы кварталында-на эргелеп мал ажалынын продукту-ларын бүдүрүр болгаш күрүнөгө са-дары таразы-биле бөдк темпелер-биле ажалдап келгени билингир болгай. Бирги кварталда Тыва АССР көдөз ажал-агыл продуктуларын күрүнөгө садар таразы-биле Чөөн Сибиринин областтарынын, автономнуг респу-бликаларынын ажал-ишчилеринин тарымжына ыңгыч черин алган. Ма-чанга ыңгыч маңнады бистин рес-публикага тыныскаан. А бо чылдын бирги чартыгынын түнмөдөдирин ү-дүргөндө Тыванын көдөзүнүн ажал-ишчилери чарышка бирги черин ээ-лөөн илээрөө болгаш чедип алган күш-ажалчы тилелелери даш РСФСР-ниң Министрлер Чөвүдөли-нин шийтир Кызыл туугун Тыва АССР-ге тыныспылаан, 10 мун рублун шийтир бергени бүтү-дөгө билингир.

Ам, партияны XXII съездинин ажал-ыңайгыны хууналар бир чыл өнү-үштүрүп баа Улут Октябрьин 45 чыл өнүгүп байырлаагыны бүтү-үдү-үдүсүнде бистин республиканын ажал-чы чоннары анаа Төрөөн чүртүгө 8 миллион пуд ажык тарааны ду-жаар деп бөдкөткө хулааларын баа күрүнөгө дук садарынын чыл пла-нын хуусаа бөттиде ажык күсүс-төн партияны Топ Комитетинге болгаш Совет чаааа алыктар аас-кежиги болганнар.

Чокта чаа Тыванын ажалчы чо-нары боттарынын ажал республи-канын бир чыл өнү байырлаан. Ол байыраага баа бистин партия-ныстын XXII съездинин бир чыл өнүгүп республиканын ажалчы чо-нары боттарынын күш-ажалчы бе-дөөн турушпаан, Октябрь мурунун социалисттик чарыгынын чалгын улам күштөдирген.

СЭКП Топ Комитетинин болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүдөлинин байырында бистин республиканын ажалчы чоннарынын, област-тык партияны организацияларынын мурунда салдыган дайымын сорулганы то-дугай айткан. Ам бистин күсү-нишкннерини ол сорулганы шийтирлээрчеге улааган турар журлуг.

Күш-ажалчы улут чедишкннер-биле чергелештир ажал-агыл болгаш культуру тургузушкунуна бүтү уаустоттарында ам-аа улут чепте-стер бар дээрин утпас болгаш чедип алдыган чүгүлөргө доктааас жур-луг бис.

Республикада 16215 га тараа ба-гун ам-аа сыпта турбушкан. Аңгыс аңдарынынын планы чүдө 29,9 дук күсүсүттинген. Ам сорулга баа-а тракторларын болгаш ажал ажалчы-нын машиналарыны шийтерге дүн-хүн чок ажалдаарын чедип алыры, ылангы аңгыс аңдарынынын планын күсүсүдирин ажал-агыл бү-рүтүгүн халылары болур.

Кыш чокшупаа келген болза-аа, кышталарын септелгези, кыштал-ларже болгаш фермаларже мал чөм чедирери, хейжыларын орап-бажы-нарын кышка белектөөри ам-аа ма-саламы-биле эгелөөн. Ажал-агыл-ларын уауртукчулары болгаш пар-тияны организациялары ол ажалдарын чокку хүнер иштинде шийтирлээр журлуг.

Бөдө ажал-агыл чалы доостур-га чедир санын доуктар арткаан. Ам кол сорулга болза шийтирлээр-тигизе сорулгалары — күтүгөч сүт болгаш ут садарынын чыл пла-нын республикага ийиткн-биле ху-саа бөттиде күсүсүдир болур. Бо чыл-дын арткаан ийи чартык аялнын иш-тинде дөвиссээр ажал-биле бүдүр-гө эргелелдеринин, районнарын, советтарын болгаш колхозтарын уауртукчулары ол кол сорулганы күсүдир даш демисеге ажалчы чоннарын мобилизаставышкан, ма-с-а-политиктиг болгаш организмын ажалдыг дөвиссээр бөдирин чедип алыр херек.

Күрүнөгө көдөз ажал-агыл про-дуктуларын садар таразы-биле бот-тарынын чыл хулааларын хуусаа бөттиде ажык күсүсүдир, Тес-Хем районнарын, «Тес-Хем», «Сут-Хал» советтарын болгаш өскө-аа ажал-агылларын, тараа фронтунга кайгычак тилелелери чедип ал-ган Талы районун «Тилелел», «Найрал» советтарын болгаш өскө-аа мурун ажал-агылларын, бистин чүс-чүс мурун ажалчыны-нын үлгери-биле ажалдаан, чедип чылдын дөрткү чылдында Чөөн Си-бир волязынын ажал-ишчилеринин социалисттик чарыгыны баа катан тилелелер болур бөдк аты чедип алыры республиканын ажал-ишчиле-ринин патриотчу хулаалары.

СААДЧЫЛАРЫНЫ СӨЗҮ

Бөк-чыраа. «Улут-Хал» совет-тун Алды-Шынаа сүт-бараан фер-мазынын саанчылы Тамара Сарыг-өөл бо чылдын бөдүдө быжылган 18 инектеринин бирээнден-не 1400 кг сүт саарын хулаалар тур-ган.

Советта комсомол организация-зынын секретары эш К. Чалбаанын аңгыс аңдарынын сорулга алыры, ок-тябрь 1-ге чедир инек бүтүгүсү өвөштүр 1376 кг сүт салдыган. Тамара Сарыг-өөл чыл төпчүлүгө чедир хулааларын ыракта хей сүтү саап шыжар.

СУГ-АКСМ. «Сут-Хал» советтун Бора-Тайга салымынын Ортаа-Тал сүт-бараан фермазынын саанчылы Хуна Ылык чылда сүт саар хулаалар-гезин тос айларда ажыр күсүсүткөн.

Чүрт инектеринин бирээнден-не 1300 кг сүт саар турган. Хуна Ылык октябрь 1-ге чедир 12 инек-теринин бирээнден-не 1431 кг оңа-жыр сүтү сагган. Ажал чедиш-кннин улажын турар.

ТЭЗЛН. Бай-Тайга района «Ба-ра-Хал» колхозтун Кула-Ажыр сүт-бараан фермазынын саанчылы Анто-нина Комуху 11 инектеринин бирээ-нден-не чылда 1300 кг сүт саарын хулаалар, тос айларда бөдк инек бүтүгүсү 1332 кг сүтү сагган.

ЧАДАНА. Чөөн-Хемчик райондун Ленин атыг колхозтун комсомолчу-анын ажалчы сүт-бараан фермазынын мурун ажалчылар көвөдүр турар. Оңдар Часкал чылда инек бүтүгүсү-дө 1200 кг сүт саар хулааларын тос айларда 1461 кг кылдыр күс-сүткөн.

Аныктар коллектив чангыс эп-сеткидиг ажалдап турар. Октябрь мурунун социалисттик чарыгы кы-жы бүтүгүсү улам сорул кирген.

ЭРЗИН. «Чаа орк» колхозта комсомол организацияны (секретары эш Л. Дирин) аныктарын артык бүтүгүсүгезин ийекейлиг ажалда-арын мергезкидиг башкарып турар.

Овуузма Баир чылда чүрт инек-теринин бирээнден-не 1000 кг сүт саарын хулаалар, ооун хуусаа бөттиде, октябрь 1-де ажыр кү-сүткөн.

Комсомол С. Даныс-Белек «С-4» деп комбайн-биле 244 гектар тара-нын аңгылап ажал алган, оң чиди-ренин бүдүрбөөн. Ол өңи ажалдаан, артык шийтирлээр алган.

Т. Стун «С-6» комбайн-биле 300 гектар тарааны ажал турган, 362 гектарын, Ч. Амырбит 400 гектар-ын ажалган. Бригадар араныг шийтир кызыл тукутатшы бо бри-гада чаалап алган.

Бригадын трактористери Улут-Хем району.

«Т-54» деп 3 трактор-биле 351 гектар ажалыг ажалган. Аңгыс аң-дарыны ам-аа уртулуктап турар.

Трактористер Д. Дукун-өөл, К. Ки-зыл-өөл аңдарынынын шынарын эки-житкен. Саваа бөдүп сарастаар эвөө (уауртукчу Д. Селе-өөл) «Беларусь» деп 2 трактор-биле 161 тонна саванын сарастаан. Саваа сарастаары уртулуктап ажалган.

Салбыра партияны организацияны трактор-хову бригаданын 2 агит-торун доктаамап быжылган. Олар солун номчулганын, беседалар-ын үзүктөп чок чорудуш, 9 катан агитхуудусту үндүрүп келген. Күш ажалдыг сагалта-чурун урөө таварылга бригадага чангыс-аа болган.

Т. ОЧУР-ООЛ.

Мөңгүн-Тайганын кыстары

Республика болга-ла бир чыл бол-ган өңи демсеге эртенгеш бистин Совет Тыванын дөвиссээр бойдус-тун ажал-бүрү байлктары-биле шийтиганы. Ногаан экижер шыпкан тай га-сынар, шалкын хемер, дө-дөк тарадан шалдыр даш—чүт чок эрээ! Бүтү совет Төрөөн чүртта ыш-кн, бисте баа эң үнөлг байлак болза ажал-ишчи кижилер болур.

Республикада баа бир кайгамчык чарык бөлүгүтүг чөдөлөгүн бирөөн Мөңгүн-Тайгада «Малчин» колхоз. Ол Бай-Тайга района экономика та-лазы-биле шымырак ажал-агыллар-ын бирөөнөгө саналып турар.

Колхозтун ажал-агылчынын көз адыры — мал, ажалдык та-ууна-на быжылган, оу кылмаккай күш-ажалы-биле кастап турарлар байы хей. Оларын саанга № 1 сүт-бараан фермазынын саанчыла-рын ажал болур. Ук сүт-бараан фер-мазына 106 саанчылы саап турар. Чүдө сентябрь айда бөдк олар бөд-тонна сүтү саап ап, өскө бүтү фер-маларын ажалган.

Бо фермада колхозчулаа анык-тар ажалдап турар. Инда саанчы-

СЭКП-НИН XXII СЪЕЗДИНИН СООНДА БИР ЧЫЛ

Төөгүлүг съездинин делегаттары чугаалап тур СЭТА-нын корреспондентизи-биле беседага

Н. МАМАЙ — «Суходольск» № 1 шахтанын комплексиг бригаданын бригадири Социалист Күш-ажалдын Мадыры

СЭКП-ниң XXII съездинин хаап турган. Никита Сергеевич Хрушев мында деп чугаалаан: «Бистин өңс сорулгаларымыс тодугай, сорулга-лар тодароттыган. Ажал-херек дөдө, эштер! Коммунизмни чаа-чаа тилелелери даш!».

Эңс сорулганы тода көрүп, ол болза кижилерге болгаш сөзө чүт бөдирин билип алганда улут өөрүш-кү куттулуп кээр. Ам ылым меде-рел бистин шийтүвүсү бар.

Партияны съездининге аалыр болдурган бүтү улустун ээлчөкүн хүнеринде «Суходольск» № 1

М. НЕЮК — Житомир областын Народническ районунун «Коммунизмни херел» колхозунун саанчылы

Партияны XXII съездинин соонда эртен бо чылда бистин ке-дөзүн ажалчыларга улут болгаш өөрүшкүтүг эскерилгелер болган.

Ам хулааларга, фермаларга барып көрүр. Колхоз хей машиналарын алган, бөдүгүн хендир болбаары-дыр заводун кылып алган. Эргн фер-

А. ГЕТЬМАН — Крым областын «Южный» деп күш ажалдыг советхуунун бригадири

Бажан Никита Сергеевич Хрушев-тан байырыг телеграмма алганым өңи ам ажалчыларга делегеталар хүнү болгончо-ла сактып кээр мен. Ол болза, 1961 чылдын—пар-тияны XXII съездинин чалынын эгезинде чүе.

Оң бөр бисте хей чүдүлөр кыл-дыган. Кайыгында-аа 40 мун кирер дөдөк габариттик күш ка-жалдары, ээжыр уксаалыг 130 мун күш оолдарын хари улаа доукту-рар күш оолдарын калжаалары, ийи селекциг калжаа туттуган.

Ычанга баштайгы түнмөдөр мындыг: эртен чылдын бо үезинге

шахтанын ажалчылары хөмүр даш комбайнын шийгөдөп алырынга ду-да чедирери-биле мен бөдүгүн кол-лективниче чалаан. Инда ажал, эрес-кашчай улус шийтигенин. Бөдүгүн бүдүрүлгезин үлгериг бү-дүрүлгө болдурарын ажалчылар ший-тирлээ. Ычанга мөң уауртуп турар апараным бригада съезд ажалчыныкже чедир комбайны чед-ишкннин шийгөдөп алганымны дугайын рапорттыган. Эңи эгелөөш-кн шахтерларын сорук киирген. Бригада улам ыңай ажалдаарын шийтирлээ. Чаа сорулганы—чедип

чылдын дөрткү чылдында күш-ажал-дын бүдүрүлгөдүн 23 хуу бөдкө-рин төлөвөлгөн.

Ычанга ам ол хулаалге ажыр күсүсүттинген: күш-ажалдын бүтү-рүкчүлүгү 31 хуу көзүрүлгөн» деп чугаалап болур бис. Пайдан ажыр дөрт мун ажык тонна хөмүр даш бердинген.

Ындыг болза-аа кол хулаалгени: бөдүп чедип алган чүдүгө өскө-лери өөрөт деп чыгыны уттайн турар бис. Ам бистин-биле пазы ко-жаа уаустоттарда хөмүр дашты баа-а комбайнлар-биле кызып турар.

Совет кижилерин ажалчыларга баас-шын, байлак бөдүгүн дөдөн төрөөн партия хей чүдүлери кылып турар.

Совет Эвдлелин өскө-аа респу-бликаларын, улус демократиялы-нын чурттарынын хей-хей ажал-агылчыларын күш ажалчылары маңа кээ өөренип турар. Бөдүгүсү-дүг дуржулганысты өөрүшкү-биле дамчыдып берип турар бис. Мурун-ка чылда хей болуун, а олар хей болууга чонга херетлээр продукттар хей болур.

А. ЛАДАНИ — Закарпат областын Мукачевск районунун Ленин атыг колхозунун эвөө удурутунчуу, Социалист Күш-ажалдын ийи даппыр Мадыры

Съезде Никита Сергеевич Хру-шевтун идеткелин, делегаттарын аңдарарын дыппап олтурган, про-дуктумма болгаш съездинин ший-тирлелеринде бөдк каан бүтү чүт-кери кылдыра кайы хире улут күш чедириткил дээрин бөдөп олурган мен.

Ам бир чыл эртен, хей чүдүлөр-дүн кылып четтигенин бис. Дүктү-нөсчүтү-биле бөдөк, мал ажалы-нын фермалары өскөн. Агротехника-нын чаа аргаларын шийгөдөп адырынга бистин колхозчуларымыс «Жаагыста Ракошино көдөдөн арте-линге дулашкан. Мөң мурунда

ол артык хөдүлүп турган, а ам ук артык бистин колхозтун дөдөдөдө чедир көдүрүлгөн. Ол өңи-дир. Ви-нутерини чедишкнни ол баа бис-тин чедишкннивис болур.

Ажал-агыл-аа баа кижилер-лаа өзүп турар. Ам аныктар-аа, кыргындар-аа билиглерин шийгө-дөп ап турар. «Амгы үе болза кы-рымыр хөм чок, коммунизм дөдө ажалдап-ла, ажалдап-ла тургусар уе-дир»—деп колхозчулар чугаалап турар.

(СЭТА).

Киев хоорай.

Мал ажалынын продуктуларын садып алырынын чыл планынын күсүсүдөзи

(1962 чылдын октябрь 10-га чедир хуу-биле)

Районнар	Сүт.	Эт	Дук
Өвүр	108,6	88,4	102,7
Барыш-Хемчик	107,2	83,1	92,5
Бай-Тайга	104,4	93,6	98,5
Чөөн-Хемчик	95,7	91,8	101,6
Улут-Хем	93,1	78,7	107,4
ЧАДАНА ЭРГЕЛЕЛИ	92,8	86,2	101,6
Эрзин	102,3	91,2	110,2
Тес-Хем	100,9	88,8	107,6
Каа-Хем	93,3	77,6	102,4
Тожу	82,2	80,8	102,1
Бин-Хем	81,7	79,3	100,9
Талды	81,5	67,5	100,0
КЫЗЫЛ ЭРГЕЛЕЛИ	85,4	77,8	104,2

Оң иштинде советхот:

«Сут-Хал»	115,0	99,5	100,0
«Барлык»	113,0	86,5	100,0
«Шекпээр»	109,9	93,2	77,2
«Найрал»	105,5	84,0	108,4
«УТКА 25 чыл»	101,0	84,1	124,5
«Тес-Хем»	100,4	100,0	109,0
«Төдө»	94,9	100,3	99,8
«Улут-Хал»	89,4	80,3	93,4
«Элегес»	89,1	96,0	91,9
«Тилелел»	85,0	61,1	101,9
«Чыра»	81,8	89,5	92,8
«Чыра-Бажы»	80,4	102,7	102,1
«Межегей»	77,5	65,0	114,0
Дуржулга стнциязы	68,8	56,3	112,3
«Тыва»	—	103,3	—
«Суклак»	—	50,8	—
«Көк-Тей»	—	44,0	—

Республика сүт садарынын чыл планын 90,5 хуу, эттин—82,1 хуу, дүктүн—102,6 хуу күсүсүткен.

Республикада аңгыс аңдарынынын чоруп турары

(1962 чылдын октябрь 10-га чедир)

Районнар	Күсүсүткен хууу	«Көк-Тей»	54,3
Барыш-Хемчик	43,9	«Барлык»	53,1
Бай-Тайга	39,2	«Төдө»	42,1
Улут-Хем	31,0	«Тес-Хем»	40,4
Чөөн-Хемчик	25,4	«Шекпээр»	35,7
Өвүр	11,3	«Найрал»	34,7
ЧАДАНА ЭРГЕЛЕЛИ	31,4	«Элегес»	31,0
Бин-Хем	42,4	«УТКА 25 чыл»	31,0
Каа-Хем	34,5	«Межегей»	29,0
Тес-Хем	33,0	«Сут-Хал»	28,4
Эрзин	24,5	«Улут-Хал»	24,9
Талды	22,6	«Чыра-Бажы»	23,0
Тожу	3,8	«Суклак»	16,9
КЫЗЫЛ ЭРГЕЛЕЛИ	29,0	«Тилелел»	15,1
Оң иштинде советхот:	66,1	Дуржулга стнциязы	14,0
«Өвө»	—	«Тыва»	12,1

Республикада 84,397 гектар аңгыс аңдарынган. Ол болза доктаа-тыган планга уаур чүдө 29,9 хуу болуп турар.

ЧОРГААРАЛДЫН СӨСТЕРИ

(Кызылдың ажалчы чоннарынын митингизи)

Тыва АССР күрүнөгө тараа садар таразы-биле социалисттик хулаалгезин күсүсүткн-биле СЭКП-ниң Тыва обкомунга, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүдөлине СЭКП Топ Комитетинин болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүдөлине чедирген Кызыл хоорайнын ажалчы чоннарынын хей кижик кижиктиг байырыг митингизин дүт октябрь 15-те СЭКП обкомунун бажычынын чалыгы бол-ган.

Хоорайнын ажалчы чоннарынын байырыг митингизин СЭКП обкомун секретары эш А. В. Анкудинов ажалган, СЭКП Тыва обкомунга, Тыва АССР-ниң Министрлер Чөвүдө-лине СЭКП Топ Комитетинин болгаш СССР-ниң Министрлер Чөвүдөли-нин чоруткан байырыг телеграмма-зын номчаан.

Дараалында Тыва АССР-ниң Ми-нистрлер Чөвүдөлинин даргазы эш М. Н. Мендүе чүе чугаалаан.

— Тыванын көдөз ажал-агыл-ын ажал-ишчилери болгаш респу-бликанын бүтү ажалчы чоннары кү-рүнөгө тараа садар таразы-биле социалисттик хулаалгезин күсүдир, Тө-рөөн чүрттун шыгжамырында 8 ми-лион пуд, паланга көдүргөндөн 1,6 миллион пуд хей тарааны урга-нын октябрь 10-да СЭКП Топ Коми-тетинге, СССР-ниң Министрлер Чө-вүдөлине, эш Никита Сергеевич Хрушевтан бөдүгүсү рапорттаан. Бү-гүн Тыва АССР-ниң эр. херөжөөн көдөзчүлүгүн, советхоттарын эр. херөжөөн ажалчыларынга, көдөз ажал-агылдын тускай эртенгелелери-ге, Тыва АССР-ниң бүтү ажалчы чоннарыга СЭКП Топ Комитетинин чедирген байыры совет Тыванын ажалчы чоннары уаур өөрүшкүл-дө утканнар. Тараа дөдө демсеге Тыванын тараажыларынын күш-ажалчы салымшкынын партия бол-гаш чааа бөдк бөдк үнөлгөн. Ол болза бистин улустун ажалчыларын дөдөдө болгаш улут бөдүшкүл-дүр—деп эш Мендүе чугаалаан.

